

ЗАЯВА ЛІТВИНОВА.

В данському соціалістично-му органі "Socialdemokraten" поміщено інтерв'ю співробітника цієї часопису з Літвиновим, який недавно вернув з Москви. На питанні, чи в Росії є вільна торгівля, Літвінов відповів: — Є вільна торгівля з країнами, з якими Росія заклучила торговельні договори. Закупили ми краму на мільярди суми в Швеції і Німеччині. Менші закупки поробили ми в Америці і в Англії. Торговля о стільки вільна, що Світовська Росія є купуючою стороною. Але приватним особам все ще не вільно торгувати з заграниччю. Ми думали все про те, як знайти шляхи до навязання торговельних взаємин, бо Росія потребує краму за границі. Руководилися ми тільки торговельними мотивами. Співробітник питає: А не політичною пропагандою? Літвінов відповів: — Рішучо ні! Не маємо ніяких політичних мотивів під тим зглядом, не думаємо про політичну акцію в Європі. Признаю, що під тим зглядом є дуже велике недовірє до соціалістичної влади і що це недовірє відбилося як на наших переговорах. Мушу підкреслити з цією рішучістю, що російсько-го уряду не можна ідентифікувати зовсім з III. Інтернаціоналом і що усі наші торговельні представники, а впрочім також і політичні не мають нічого спільного з III. Інтернаціоналом. Переходячи до положення в Росії, співробітник питає: — А що ви думаєте про банкруцтво комунізму? Літвінов повторив питаючо: — Банкруцтво комунізму?

Комунізм може бути здійснимий тільки в міжнародному масштабі. Через довгий час не удержити ся в відокремленої ніякої комуністичної країні. Большевицька революція виходила з założenia, що близький є вибух революції в Європі. Але капіталістичний лад на заході показав ся животнійший, аніж ми припускали. Світовська федерація є єдинокім комуністичним краєм, "окруженим самими капіталістичними державами. Не можемо відгородити себе від решти світа і мусимо шукати способу співжиття між обома тими системами. В тій цілі капіталістичні держави повинні визнати Світовську Росію як факт, Росія натомість мусить усунути певні комуністичні закони і улаження, які тільки в загальному комуністичному ладі дадуть ся здійснити. Робітничая Росія лишити ся у владі, але вона свої комуністичні стремління перетворить і поміркую, о скільки се потрібне для удержання її владі і створення мирного співжиття з иншими державами. Приступаючи до недавнього відбуті Брюксельської конференції, Літвінов ствердив, що Франція і Англія не хочуть визнавати ся зі своїх гуманітарних зобов'язань. Англія і Франція жадають наприклад визнання зі сторони Світовської Росії царських довгів, тоді коли Росія повідомляла офіційно Англію і півофіційно Францію про свою згоду признати тих довгів. Але тут не йде про самі довги, тільки також про винайдене средство, як їх сплатити. Відносно сего можна би порозуміти ся при помочі безпосередніх переговорів між Світовими, а державами заходу.

ОБЖАЛОВАУ.

Отсе наголовок брошури, на писанею полковником Ліхачовим, б. адютантом славнозвісного Булака Балаховича, що розійшов ся з Балаховичем з політичних зглядів. В брошурі говорять полковник тільки про особу Балаховича і злочини, які "батько" довершив власноручно. В тім часі — оповідає полковник — коли бувший терорист Борис Савінков взяв в опіку "батька", заявляючи, що Булак Балахович є демократом, який карає строго зачинників погромів — в тім самім часі довершено ряд злочинів і насиль. Супроти сего Ліхачов виступає в лозькому "Dziennik-u Robotnicz-omu" (ч. 38) з таким обжалованем: "Генерале Булак Балаховичу! Обжаловую вас за злочини: —

1. Дня 11. серпня прибули ви в окремому поїзді на стачію "Талка". Домагали ся ви від начальника в'єрстатів, щоби Ваш вагон був направлений через дві години. У відповідь на слова інженіра, що на права вагонів потребає найменше 12 годин, бо в Талці нема засібних ресорів, ви витягнули свій золотом битий браванг і звернули його в годову інженіра, що впап трупом вам до ніг. Ви вбили батька родини, вбили без ніякої причини. 2. Дня 13. серпня застріляли ви на стачі "Вареці" сторожа помни, тому що локомотива вашого поїзду не могла набрати води. Не помогли ні сльози старця, ні заява жінки, що помпа зіпсована і що він сам не всміє її направити. Своім

жовнірам ви дозволили обрабувати дім сторожа, що вони й зробили.

3. Дня 16. серпня ваші жовніри обрабували в селі Дороговано дві жидівські хати (більше жидівських домів там не було), а коли обрабовані Жиди (Бохме Людков і Ціко Муляр) звернули ся до вас з просьбою о поміч, ви дали приказ хорунжому Дугміньському зробити кінець сему "жидівському" крихові. Хорунжий Дугміньский сповнів ваш приказ і, обох Жидів на ваших очах розстріляно.

4. Дня 18. серпня застріляли ви власноручно Жиду Вольке Надельмана, 80 літнього старця, що звернувся до вас о поміч для своєї 14-літньої влочки, яку жовніри насильовули майже через цілий день. Застріляли ви старця в хвилину, коли лежав при ваших ногах і цілував Ваші чоботи.

5. Того самого дня ви застріляли завідуючого перестанком "Przejazd Nr. 5" Михайла Вольсова, тільки тому, що він дозволив вислати до себе з найближчої стачі другу локомотиву, що — причиною ся до задержаня вашого поїзду на тім перестанку через пів години. А коли жінка завідуючого прибігла і стала благодійно милосердя для мужа й батька кількох дітей, ви дозволили ескорти здобити з сего молодого і гарного жінкою, що їм тільки подобається. Се й зробила ескорта.

6. Дня 20. серпня застріляли ви підофіцера А. Копельмана, коли він звернувся до вас з просьбою зробити кінець погромам Жидів, які счинили хорунжий Дубіньский і добровольць Мураков в селі Скакіс. До ескорти ви тоді сказали: "Заберіть звідси сего жидівського пса".

7. Дня 22. серпня в дорозі від Дорбокова до "Розізду №8" ваш поїзд станув серед дороги. Ви в товаристві ескорти вийшли на локомотиві і спитали машиніста, чому поїзд станув. Сей відповів, що має за мало пари в кітлі, бо дерево до палива було старе і зігниле, а що тор з того місяця йде під гору, треба приготувати більше пари. "Зараз буде більше пари", крикнули ви і, відчинивши піч локомотиву, приказали жовнірам кинути машиніста до печі. Приказ сповнено, і бідний машиніст на ваших очах згорів.

8. В селі Ковалі застріляли ви без скарства і суду близько 20 селян, коли звернули ся до вас за заплатою за папу, яку ваші жовніри в них забрали. Одночасно заявили ви населею, що коли не сповніть всіх домагає жовнірів, ви окружите село жовнірами і підпалите його.

Генерале Булак-Балаховичу! Обжаловую вас публично за ті злочини, негідні чоловіка, який голосив, "що бореть ся за демократизм і улаженне російського народу згід більшевицького ярма". Я був з вами ледви 10 днів, і за той час ви поповнили стільки злочинів, що Стенка Разін побілів би. Я покинув вас, бо переконав ся, що ви павий злочинець, який вже давно повинен повиснути на шибениці. Оправдайте ся!"

РАДЯНСЬКІ РЕПУБЛИКИ.

"Руль" подає, що на території бувшої царської Росії до сего часу утворили ся такі радянські незалежні і автономні републики:

- 1. Російська република складається з таких автономних републик, автономних областей і трудових комун: А. Автономні републики.

- 1. Автономна Башкїрська Соціалістична Радянська Република. 2. Автономна Горська Соціалістична Радянська Република. 3. Автономна Дагестанська Соціалістична Радянська Република. 4. Автономна Кіргїзська Соціалістична Радянська Република. 5. Автономна Татарська Соціалістична Радянська Република. 6. Автономна Туркестанська Соціалістична Радянська Република.

- Б. Автономні області. 1. Автономна Область Волинського Народу. 2. Автономна Область Калмицького Народу. 3. Автономна Область Чувашського Народу. 4. Автономна область Марійського Народу.

- В. Трудові Комуни. 1. Карельська Трудова Комунна. 2. Трудова Комунна Німців Поволжя.

Автономні Републики керують ся краєвими з'єздами Раді Центр. Виконавчими Комітетами і Радами Народних Комісарів. Сими органами розвязують ся всі питання з винятком тих, які залячують ся в компетенції центральних органів Р.С.Ф.С.Р.

Автономні Области і Трудові Комуни керують ся місцевими відділами Раді і Ц. В. К., що існують на правах Губ. Вик. Ком.

Зовнішня політика і репрезентація Автономних Републик, Областей і Комун в чужоземних державах здійснюєть ся Народним Комісаріатом закордонних справ Р.С.Ф.С.Р.

II. Незалежні републики:

- 1. Азербайджанська Соціалістична Радянська Република. 2. Соціалістична Радянська Република Вірменія. 3. Білоруська Соціалістична Радянська Република. 4. Соціалістична - Радянська Република Грузія. 5. Українська Соціалістична Радянська Република. 6. Бухарська Народна Радянська Република. 7. Хорезміська Народна Радянська Република (буз. Хіва).

Перераховані в групі II. републики являють ся суверенними державами, провалячи самостійно зовнішню і внутрішню політику. Між деякими з них і Р.С.Ф.С.Р. улажені пролетарські договори про тісний військовий і господарський союз, при чому права громадянства у всіх радянських републиках для всіх одні.

РЕВІЗІЯ І АРЕШТОВАНА В СХ. ГАЛИЧИНІ.

Львівський "Вперед" з 6. листопада доносить, що дня 2. і 3. листопада переведено в Дрогобичі ряд арештованих під замітом большевизму. Арештовано Ольгу Коцку, доньку Василя Коцки, який знаходиться зараз в тюрмі, Миколу Стронського, Юліяна Паску, Н. Адлера і ще шістьох невідомого названія. Арештованих відвезено до Львова.

Державна поліція перевела вночі з 29. на 30. жовтня ревізію в селах Іванівці і Рожнісках, скалатського повіту. В Іванівці переведено ревізію у Володимир Виняського, упр. школи, Василя Лисого і студ. прав Михайла Крупи. Жінку гром. Лисого так перестрашено, що лежить хора. За чим шукаю, не знати — розуміють ся нічого не знайдемо. В Рожнісках переведено ревізію у студ. прав Юсифа Липки, інж. Євгена Олійника, Івана Маєра шевця і його сина Маріяна і господарів Акітона Липки, Дмитра Липки, Олексія Липки, Данька Липки, Франка Мушала (латинника), і у Степана Гроховського. Чого шукають, не знати — нічого не знайшли.

В селі Микудинцях, п. Тернопіль арештувала жандармерія Володимира Мартинкевича і відвезла заканового до Тернополя. На другий день переведено ревізію. В селі Княже, п. Золочів, перевела жандармерія ревізію в домі Осипа Романюка. Шукали агітаційної літератури і "большевицькі". Не нашли ні одного ні другого.

В селі Голгочах, п. Підгайці, дня 29. жовтня переведено ревізію в учителя Гардецького, Федункова і господаря Максимшина. В селі Заставцях дня 30. жовтня переведено ревізію в учителя Федя Солодуха.

В селі Швейнів п. Підгайці, у селянина Івана Костіва, Гринька Чорного і Івана Матеших. Шукали за агітаторами і агітаційною літературою.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Арештовано проф. гімн. Е. Любича, відомого організатора спортивних товариств та уч. гімназії провідника пластунів І. Соболя. Причина арештованія невідома.

КОЛОМІЯ.

Дня 2. листопада відбула ся друга з ряду ревізій в льокалі товариства української молоді "Громада" в Коломії. По переляганню легітимізації всіх присутних членів і по списанню їх, арештовано двох членів Куницького і Яремчука та відвезено їх на поліцію.

СТРИПІ САМБІР.

Дня 21. жовтня відбувало ся в приватноу домі засідане дирекції і надзірної ради місцевої української каси. Підчас засіданя являлись жандарми і арештували всіх учасників. На захит арештованих, яка є їх провинія, відповів їм секретар поліції: "Teraz w Polsce stan wyjątkowy i trzeba zgłaszać każde zebranie".

СТАРОСАМБІРЩИНА.

В Старосамбірщині арештовано багато осіб, між ними Якіма Сенету з Тершова, Степана Сеніка з села Стрільбиці, Остапа Прокопика з села Стрільки, Івана Кадницького з Смільниць.

СУДОВА ВИШНЯ.

Місцева польська влада закрила читальню "Просвіти".

ЧОРТКІВЩИНА.

В с. Свідів перевела жандармерія ревізію в читальні "Просвіти". Загостіла також до учителя Івана Попадюка. Жандарм випитував, чи сей учитель не пренумерує "Вперед", а коли найшов сю газету, та заявив: "Я заберу вас до арешту разом з газетою". Переведено також ревізію у селян Дмитра і Юсифа Гриндюка, Матвія Базарського, Івана Пастуховича і Романа Боднарчука. — В с. Антонівка повторила ся ся сама історія.

КОЛОМІЯ.

У Проданів в Коломії відбула ся 4. листопада с. р. ревізія, яка тривала від 10 годин рано до 5. вечером. Був

присутній львівський і коломиїський "внядовца" в асистенції одного жовніра. Ревізія, трета з черги, не дала ніякого висладу. Та мимо сего арештовано Марію Проданівну і вивезено її вночі до Львова.

ГУСЯТИНЩИНА.

В Гусятинщині переводить жандармерія на приказ новоназначеного старости безстанстві ревізію і арештованих. Між иншими переведено ревізію в селі Клівинцях у Теодора Миссаса, студента прав. Пошукують за зброєю і антидержавними паперами. Між гімназійними книжками найдено свісток паперу, на якому згаданий студент, пригтовляючи ся ще до іспиту зріяости, виписав собі з історії Грушевського "Шведсько-український союз" (Маєпи і Карла XII). Жандармерія сконфіскувала сей свісток паперу, закидаючи згаданому "пригтовляванню шведсько-українського заговору проти Польщі".

СТРИПІ.

Минулого тижня арештовано в Стрию 10 місцевих Українців, між ними студ. філософії Романа Пинця, професора гімн. Івана Яцкевича, Гузара і Лотоцького, студентів. Перевезено їх скочивши до Львова до поліційних арештів при вул. Льва Сапига, а відси до тюрми на Баторого. Зараз має прибути новий транспорт арештованих зі Стрийщини в числі 12 людей. ("Вперед" з 8 і 10 листопада.)

ЗОЛОЧІВЩИНА.

Вночі з 29 на 30. жовтня, переведено ряд ревізій в селі Балучині і Підбурі, золочівського повіту. Переведено ревізію у В. Бородавіча на Підбурі. Жандарм і трох жовнірів шукали в домі, пивниці, будинках за оружж і письмами безуспішно. В недалекому селі Полтаві переведено ревізію у двох господарів, рівнож нічого не знайдемо.

ПЕРЕМИШЛЯНИЩИНА.

В с. Лагодів пов. Перемішляни перевела жандармерія дня 30. жовтня ревізію між иншими у господаря Возного, студ. Сахна та студ. Шура. Шукано за оружж та якимсь прокламаціями, але безуспішно. Страшати селян арештованими, щоб відвести їх від випускання в члени читальні "Просвіти" та брати участі в науці хоророго співу.

ДОЛИНЩИНА.

Вночі дня 3. листопада невідомі особи спалили конскрипційні аркуші в канцелярії старости в Долині. Сей самої ночі знищено саднарну трубу, яка дає сигнали в разі якоїсь небезпеки і перервано телеграфічне полученє з жандармерією у Везджі.

В звязку з сим переведено ревізію у студ. В. Горбового а його молодшого брата Івана арештовано. Арештовано також гімназиста Шуруевича, Масуркевича і Михайла та Осипа Бойдунчиків. В селі Слобода арештовано бувшого старшину Кузеняка і Омеляна Кульчицького. Арештованих відвезено до Львова. Жандармерія шукає за Юліаном Купчицьким, якого вже від 3. місяців немає в Долині.

I. Кулик.

РЕАЛІЗМ, ФУТУРИЗМ, ІМПРЕСІОНІЗМ.

(Продовженє.)

Отсе поезія руху, хаотичного, безалаберного, є взагалі найбільш характеристичною для футуристичного мистецтва; в сьому відбивається сама сутність футуризму — мистецтва капіталізму, великої буржуазії, яка ставить машину вище творчїи-робітничая, яка витворила анархію в продукції, в господарстві.

Так само, як буржуазія спішила використати здобутки техніки, визискати окремий момент розвитку господарства, не входячи в його внутрішню механіку, не розуміючи закономірности його дальшого процесу, що мусить привести до загибелі капіталізму, — так само і футуризм бере зовнішні абстрактні форми життя, не входячи в життя, не входячи у зміст його. Ось що каже про се В. Фріче:

"Художники-футуристи малюють тому не вудящо, а "сиди вулиці" (Боччоні), не місячне світло, а "рух місячного світла" (Кара), не блискавку, а "ліній сил" блискавки (Руссолю). Охочо відбивають вони і абстрактні поняття тих чи инших сил, наприклад центробіжних (Кара). Іх цікавлять не м'язи, а хуткість м'язових рухів (скульптура Боччоні), а иноді й саме поняття "хуткїсть". (Баллада: "Viloeeta astrata.")

Чим більше уважно ми будемо приглядатися до футуризму, тим більше будемо перекопувати ся в тім, що він просякнений ідеологією імперіалістичної буржуазії і на ньому відбиваються всі характеристичні примкети цієї класи, і в першу мить — її зісуте, її розклад. Перехід від моралі до естетки, при чому естет-

тики індивідуалістичної, роспусної, се характеристичне явище для розвиненого капіталізму — на кожнім кроці помічаєть ся в футуризмі. Тут, крім примх вчерашнього раба феудалів, після нужденного животія ставшого хазяїном нещасливих скарбів, почуваєть ся також і страх передчуття неминучої загибелі, страх перед "трагедією життя", якого хоче позбутися при допомозі мистецтва-наркозу буржуазії.

В групє дезушек нервних, в правном обшествє дамском Я трагедно життя претворю в грєзофарє, — каже Ігор Северяїн.

Бо буржуазії потрібні наркотичні мрії; і зіпсутий смак її вимагає, щоб ті мрії мали форму фарси... Не дармо засновувачі футуризму проповідували мілітаристичний, войовничий імперіалізм.

В політичній маніфесті Марінетті з італійськими футуристами розвиває мілітаристично-імперіалістичні ідеї та домаганє від уряду війни з Австрією; "перший параграф нашої програми — хай живе війна!" — каже сам Марінетті. Такий самий імперіалізм виявляють також і англійські футуристи (Генн), французькі і німецькі.

Футуризм, як породжене капіталізму, був вірний своїй класі і доби її панования. Але почалась революція. Перегортаючи все життя, вона не могла не торкнутися і мистецтва, незалежно від його прояв. Відбила ся революція і на футуризмі. Другими словами — захопила революція і частину інтелігенції, яка почала ідеологією всі класи і всі напрямки в мистецтві.

Володимир Маяковський, представник революційної течії в футуризмі, відкидає абстрактно-естетичне цвїрканє Северяїнина:

Как вы смеете называться поэтом И сержный чиникат, как перелел, Теперь надо кастетом Кропаться миру в черепе!

І, треба віддати їм справедливість, Маяковський і його наслідувачі-безжалісно ринуть ся кастетом в черепі людства, переводячи там революцію.

Але який характер має та революція? В усіх разі — не комуністичний. Комуністична революція — рух масовий, колективістичний, організований, свідомий своїх завдань, форм боротьби і шляху досяганя поставленої мети.

Футуризм, перш за все, суто індивідуалістична річ, яка стоїть осторонь маси, боїть ся підпасти колективітові. Навіть коли Маяковський, Василь Каменський чи представник українського футуризму Михайло Семенко — намагають ся виявити колективістичні почуття, се їм не вдаєть ся. Візьміть перший-ліпший твір Маяковського, почувте — "Я, Маяковський!", — і побачите кепсько сховане, а часами й зовсім не сховане призиство до "юрби", до маси "нищих" істот; візьміть "Стеньку Разіна" Каменського і побачите той же-ж індивідуалістичний підход, те-ж протиставленє особи — масі; візьміть який твір Семенка — і побачите те-ж саме. Не будемо чіпати його творів першого періоду, де так багато "северяїнінщини"; розглянемо Семенка "революційного періоду".

Ось — "Тов. Сонце". Знаєть ся, стільки революційних і навіть комуністичних (зовні) почувань. І все-таки, ясно, що комуністична революція для нього чужа; в самий розгар її, коли

Ляглая грузовики, Трыскаля машини Шини Тротуари натопвом Праворуч (Ляворуч) Пляжати на вітрилах (Пляра контрреволюцій!) Магазины зяты на учот —

І, треба віддати їм справедливість, Маяковський і його наслідувачі-безжалісно ринуть ся кастетом в черепі людства, переводячи там революцію.

Але який характер має та революція? В усіх разі — не комуністичний. Комуністична революція — рух масовий, колективістичний, організований, свідомий своїх завдань, форм боротьби і шляху досяганя поставленої мети.

Футуризм, перш за все, суто індивідуалістична річ, яка стоїть осторонь маси, боїть ся підпасти колективітові. Навіть коли Маяковський, Василь Каменський чи представник українського футуризму Михайло Семенко — намагають ся виявити колективістичні почуття, се їм не вдаєть ся. Візьміть перший-ліпший твір Маяковського, почувте — "Я, Маяковський!", — і побачите кепсько сховане, а часами й зовсім не сховане призиство до "юрби", до маси "нищих" істот; візьміть "Стеньку Разіна" Каменського і побачите той же-ж індивідуалістичний підход, те-ж протиставленє особи — масі; візьміть який твір Семенка — і побачите те-ж саме. Не будемо чіпати його творів першого періоду, де так багато "северяїнінщини"; розглянемо Семенка "революційного періоду".

Ось — "Тов. Сонце". Знаєть ся, стільки революційних і навіть комуністичних (зовні) почувань. І все-таки, ясно, що комуністична революція для нього чужа; в самий розгар її, коли

Ляглая грузовики, Трыскаля машини Шини Тротуари натопвом Праворуч (Ляворуч) Пляжати на вітрилах (Пляра контрреволюцій!) Магазины зяты на учот —

і т. д., себто в розгарі творчої масової праці, — Семенко

На розі Фундуклеївської в Володимирській Роствавин свій мольберт.

І ні до кого й ні до чого йому більш діла нема, ніхто його не розуміє:

Виринув один с пашетної І кинув: — Прозак. І другий: — Зрадик. Торкнув мимохід Зайняв капелюха І сказав: Романтик. Сингула за рукав: — Милый. Вийшов з воріт редакції (Портфель) Застібуючи пальто Призириув: — Лберал.

А він, Семенко, "геній" і "зверх-чоловік" — пліє на них всіх, зайнятий тільки своїм мольбертом.

Візьміть "позеюфільму" "Степ" — і тут те-ж саме. Поруч з революційністю, навіть, місцями, комуністичним ораторством — дійсно "несводівані опеньки".

Зйде на дзвіницю світовий сіпун — Привіле на степи Семенко.

І до того ще та дика форма вступу і першого розділу, зрозумілих хіба для одного тільки Семенка і писаних, звичайно, не для мас.

Організованість, пляномірність — чи є се в футуризмі? Ні крихти. Футуризм весь — стихія. Безалаберний, безглуздий, безсистемний рух. Вибуду, нищене, пожежа.

Хотіло ся пожежі страшного загравого? ("Тов. Сонце").

(Дальше буде.)

* В. М. Фріче: "Новітня Європейська Література", випуск I, Москва 1919 р.